

FACTSHEET 2: TIJDENS DE LEES- LESSEN EN HET LEZEN

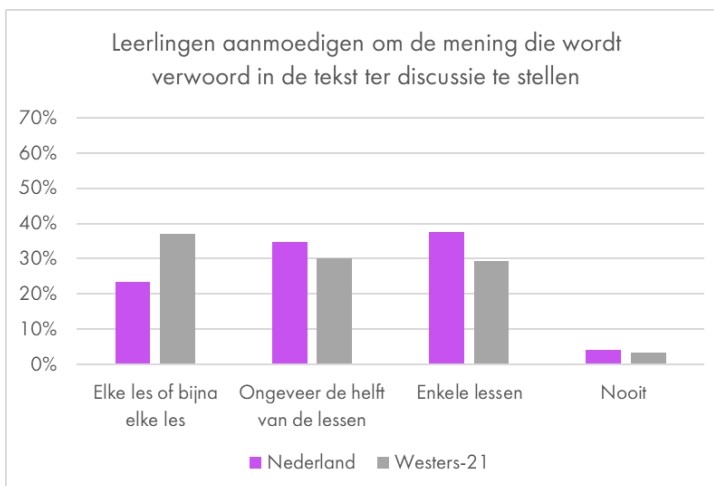
April 2024

In aanvulling op de eerder verschenen nationale resultaten van PIRLS-2021, wordt een reeks van drie factsheets uitgebracht waarin dieper in wordt gegaan op het leesonderwijs in Nederland. In deze tweede factsheet worden resultaten over wat leerkrachten leerlingen laten doen tijdens de leeslessen / het lezen op school gepresenteerd. De gegevens zijn afkomstig uit de leerkrachtvragenlijst en worden weergegeven voor Nederland en de 21 Westerse landen (Westers-21). Belangrijk bij het lezen van deze factsheet is om te onthouden dat uit de resultaten geen causale verbanden zijn af te leiden, het gaat om correlatieve data. Voor meer informatie over PIRLS en welke 21 Westerse landen de vergelijkingsgroep vormen, verwijzen wij u naar het nationale rapport. Voor de exacte percentages verwijzen wij u naar het tabellenboek dat online te vinden is.

Tijdens de leeslessen

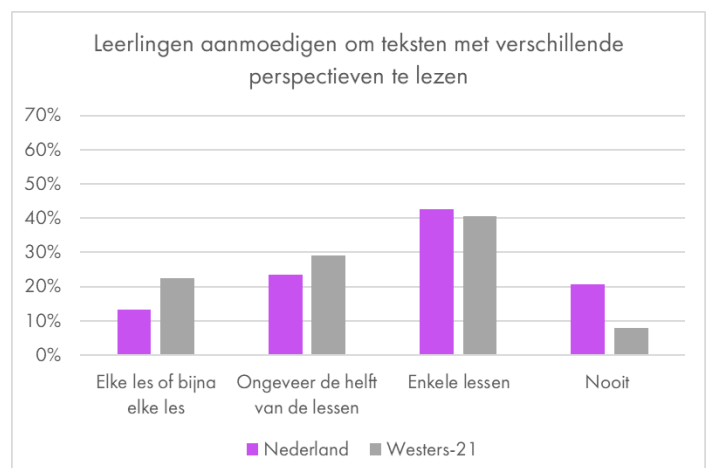
Aan leerkrachten is gevraagd hoe vaak zij verschillende (didactische) handelingen uitvoeren tijdens het geven van begrijpend leesonderwijs. Voor deze handelingen konden zij aangeven of ze dit (bijna) elke les, ongeveer de helft van de lessen, enkele lessen of nooit uitvoeren.

Over het 'koppelen van nieuwe informatie aan voorkennis van een leerling', gaven leerkrachten van leerlingen uit Nederland en de 21 Westerse landen aan dit ongeveer even vaak te doen. Bij 60% van zowel de leerlingen uit Nederland als uit de 21 Westerse landen werd door de leerkrachten aangegeven dat ze dit (bijna) elke les doen.

Van 24% van de leerlingen uit Nederland gaf de leerkracht aan in elke of bijna elke les de leerlingen aan te moedigen om de mening in een tekst ter discussie te stellen, tegenover leerkrachten van 37% van de leerlingen uit 21 Westerse landen.

Over het aanmoedigen van leerlingen om teksten met verschillende perspectieven te lezen, werd door leerkrachten van 13% van de leerlingen uit Nederland aangegeven dat ze dit (bijna) elke les doen, in vergelijking met leerkrachten van 23% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

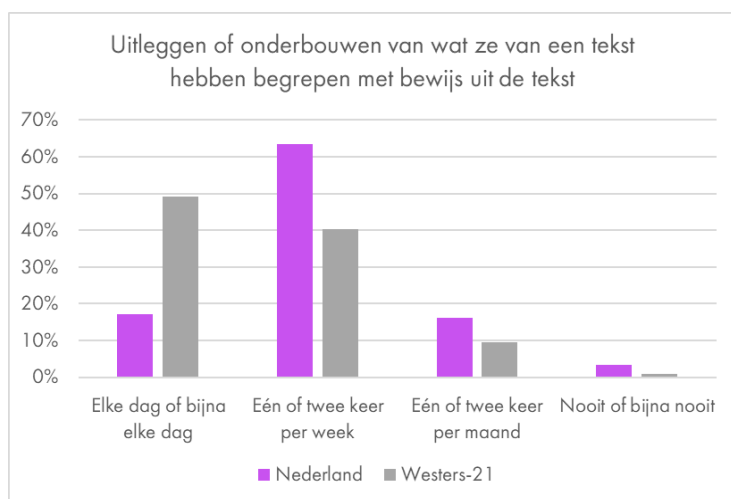

Ook is aan leerkrachten gevraagd hoe vaak ze leerlingen (voor de ontwikkeling van vaardigheden en strategieën op het gebied van begrijpend lezen) 'het perspectief of de intentie van de schrijver laten bepalen'. Bij 30% van de Nederlandse leerlingen gaf hun leerkracht aan dit minstens één keer per week te doen, tegenover bij 51% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

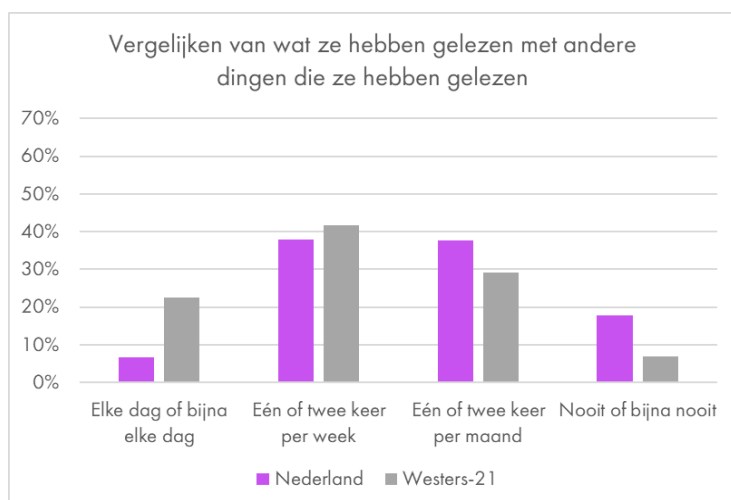
Tijdens het lezen

Aan de leerkrachten van de leerlingen uit Nederland en de 21 Westerse landen is gevraagd hoe vaak zij leerlingen bepaalde opdrachten laten uitvoeren, voor de ontwikkeling van vaardigheden en strategieën op het gebied van begrijpend lezen. Voor de verschillende opdrachten konden leerkrachten aangeven of ze leerlingen deze (bijna) elke dag, één of twee keer per week, één of twee keer per maand of (bijna) nooit laten uitvoeren.

Voor 'het opzoeken van informatie in een tekst' werd door leerkrachten van 42% van de leerlingen uit Nederland aangegeven dat ze dit (bijna) elke dag doen, tegenover 62% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen. Voor 'het voorspellen van wat er verder gaat gebeuren in de tekst die ze aan het lezen zijn' zijn de percentages van leerlingen uit Nederland en de 21 Westerse landen waarvan de leerkracht aangaf dat ze dit (bijna) elke dag doen ongeveer gelijk (21% bij leerlingen uit Nederland en 25% bij leerlingen uit de 21 Westerse landen).

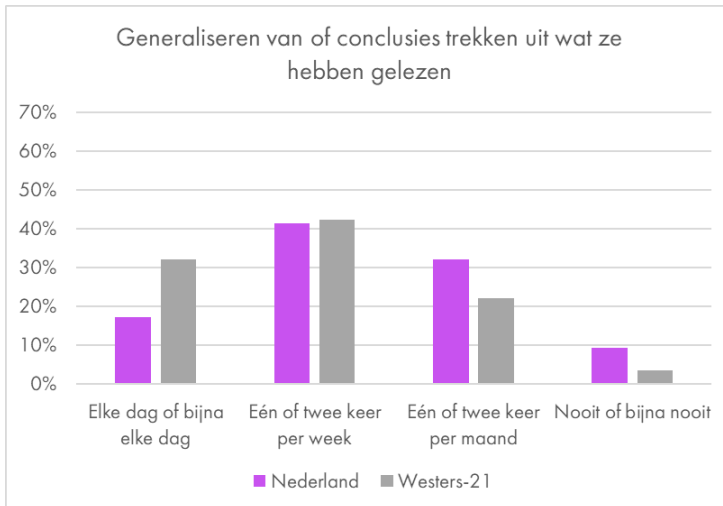

Voor 'het uitleggen of onderbouwen van wat leerlingen van een tekst begrepen hebben met bewijs uit de tekst' laten de resultaten zien dat leerkrachten van leerlingen uit Nederland aangaven dit minder vaak elke dag of bijna elke dag te doen (17%), ten opzichte van leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen (49%). Een soortgelijke verdeling over de vier antwoordcategorieën is te zien voor 'het vinden van de hoofdgedachte van een tekst'.

Ook bij 'het vergelijken van wat leerlingen gelezen hebben met andere dingen die ze gelezen hebben' laten de resultaten zien dat bij een kleiner deel van de leerlingen uit Nederland (7%) door de leerkracht werd aangegeven dat ze dit (bijna) elke dag doen, in vergelijking met leerlingen uit de 21 Westerse landen (22%).

Bij 'het vergelijken van wat ze hebben gelezen met hun persoonlijke ervaringen' laten resultaten een soortgelijke verdeling zien, alleen is daar het verschil tussen leerlingen uit Nederland en de 21 Westerse landen bij de antwoordoptie (bijna) elke dag iets groter. Hier gaven leerkrachten van 10% van de Nederlandse leerlingen aan dit (bijna) elke dag te doen, ten opzichte van leerkrachten van 31% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

Verder hebben leerkrachten van 17% van de leerlingen uit Nederland aangegeven dat ze hun leerlingen (bijna) elke dag laten 'generaliseren of conclusies trekken uit wat ze hebben gelezen'. Dit in vergelijking met leerkrachten van 32% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

Daarnaast is aan leerkrachten gevraagd hoe vaak ze leerlingen 'de stijl of de structuur van de tekst die ze hebben gelezen laten evalueren of bekritisieren'. Nederlandse leerkrachten geven aan dat zij dit niet zo vaak doen als leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen: leerkrachten van 4% van de leerlingen uit Nederland gaven aan dit (bijna) elke dag te doen en bij 35% van de leerlingen uit Nederland werd aangegeven dat de leerkracht dit (bijna) nooit laat doen. Dit in tegenstelling tot leerkrachten van de leerlingen uit de 21 Westerse landen waar het percentage voor dit (bijna) elke dag laten doen hoger ligt (16%) en voor (bijna) nooit lager (16%). Tenslotte is gevraagd naar het 'zelf-monitoren van het lezen (bijv. herkennen wanneer ze iets niet begrijpen)'. Bij 22% van de leerlingen uit Nederland gaf de leerkracht aan dit (bijna) elke dag te laten doen, in vergelijking met 37% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

Conclusie

Tijdens de leeslessen gaven leerkrachten van leerlingen uit Nederland minder vaak aan hun leerlingen aan te moedigen om de mening in een tekst ter discussie te stellen en om teksten met verschillende perspectieven te lezen in vergelijking met leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen. Daarnaast gaven zij aan leerlingen minder vaak het perspectief of de intentie van de schrijver te laten bepalen.

Ook gaven leerkrachten van leerlingen uit Nederland aan hun leerlingen minder vaak de volgende opdrachten uit te laten voeren tijdens het lezen, in vergelijking met leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen: opzoeken van informatie in een tekst, het uitleggen of onderbouwen van wat leerlingen van een tekst begrepen hebben met bewijs uit de tekst, vergelijken van wat leerlingen gelezen hebben met andere dingen die ze gelezen hebben en met hun persoonlijke ervaringen, generaliseren of conclusies trekken uit wat ze hebben gelezen, de stijl of de structuur van de tekst die ze hebben gelezen laten evalueren of bekritisieren en zelf-monitoren van het lezen.

Voor enkele (didactische) handelingen gaven leerkrachten van leerlingen uit Nederland en leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen aan deze ongeveer even vaak uit te voeren. Dit geldt voor het koppelen van nieuwe informatie aan voorkennis van een leerling en voorspellen van wat er verder gaat gebeuren in de tekst die ze aan het lezen zijn.

Al met al lijken de resultaten te laten zien dat leerkrachten van leerlingen uit Nederland verschillende (didactische) handelingen minder vaak uitvoeren dan leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen.